

Til Høringsinstansene

Deres ref:
Vår ref: 2018/218399
Dato: 03.01.2020
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Forslag til nye regler om kontroll med lakselus – vi ønsker innspill

Mattilsynet inviterer dere til å gi høringsinnspill til forslaget til ny lakselusforskrift. Forskriften retter seg mot oppdrettere av laksefisk i sjø, uavhengig av hvilken teknologi som benyttes. Forskriften har også en bestemmelse som retter seg mot transportører og slakterier.

Hvorfor trenger vi nye regler om lakselus?

«Skal (...) næringen kunne vokse videre, må utfordringene knyttet til for eksempel lakselus reduseres og til slutt løses. For å sikre en miljømessig bærekraftig vekst både på kort og lang sikt, bør det skje en utvikling av teknologi og driftsmetoder, i kombinasjon med god og nytenkende forvaltning.» - Stortingsmeldingen om vekst i havbruksnæringen (Meld. St. 16 (2014–2015))

Manglende kontroll på lus i ett oppdrettsanlegg kan være skadelig for villfisk, og for oppdrettsfisken i anlegget og andre oppdrettsanlegg.

Det er et uttalt politisk mål at produksjonen i havbruksnæringen skal øke. God kontroll på lakselus er en grunnleggende forutsetning for forsvarlig produksjon. Nivået av lakselus og hvordan det påvirker villfisk i et område, avgjør om produksjonen kan øke eller må reduseres. Derfor er det nå enda viktigere at vi har gode regler for kontroll med lakselus.

De foreslåtte reglene er hjemlet i [lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. \(matloven\)](#) og/eller [lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd \(dyrevelferdsloven\)](#).

De foreslåtte reglene vil gjelde ved siden av regelverk som: [forskrift om drift av akvakulturanlegg, omsetnings- og sykdomsforskriften for akvatiske dyr](#), [forskrift om IK-Akvakultur](#), [forskrift om transport av akvakulturdyr](#), [forskrift om slakterier mv. for akvakulturdyr](#), [produksjonsområdeforskriften](#).

Hva trenger vi fra dere?

Vi ønsker innspill på innholdet i forskriften, ut fra hva som er relevant for dere. I tillegg vil vi gjerne ha tilbakemelding dersom dere oppfatter noen bestemmelser som uklare eller vanskelige å forstå.

Hva er nytt, og hva er som før?

Reglene vil ta hensyn til fiskevelferd i tillegg til fiskehelse

Vi foreslår å hjemle forskriften i både lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) og lov om dyrevelferd. Dette er en viktig og prinsipiell forskjell fra dagens forskrift som er hjemlet bare i matloven. Forslaget synliggjør at lus ikke bare er en helseutfordring for villfisk og oppdrettsfisk, men i betydelig grad også et velferdsproblem.

Enklere og mer teknologinøytralt regelverk

Alle metoder for telling av lus likestilles. Når det kan dokumenteres at nye metoder oppfyller de minimumskravene til telling forskriften stiller, så kan metoden benyttes. Ny teknologi kan redusere belastningen for fisken og tellerarbeidet for oppdrettsnæringen.

Det blir lusegrenser for både anlegg og merder

Vi foreslår at det ikke kan være så mye lus i en merd (produksjonsenhet) at det kan redusere fiskens velferd. Det betyr én lusegrense for anlegget og én for merder. Lusegrensen skal fortsatt regnes som et gjennomsnitt, men gjennomsnittet skal fra nå av også vektas.

Perioden for lavere lusetall om våren forlenges med to uker og differensieres noe mer langs kysten. Dette kan gi noen flere behandlinger i denne perioden, men samtidig beskytte villfisk og gi lavere lusetall over tid, og dermed færre behandlinger utover sommeren.

Forskriften presiserer at oppdrettere skal bruke veterinærfaglig kompetanse

Den nye lakselusforskriften innebærer en forskriftsfesting av at behandling er forbudt med mindre enn en veterinær eller fiskehelsebiolog har vurdert det forsvarlig å behandle.

Forslaget til forskriftens § 10 om behandling stiller krav om at veterinær eller fiskehelsebiolog skal vurdere behandling, for å ivareta hensynet til fiskevelferd og resistensutvikling. Dette skal sikre en fiskehelsefaglig vurdering av om fisken kan behandles, bidra til mindre resistensutvikling og bedre fiskevelferd.

Andre forslag til endringer

- Transport og slakting av fisk fra merder med mer enn 0,5/0,2 lus i snitt, må skje lukket.
- Vi samler Mattilsynets virkemidler i denne forskriften, selv om de også gjelder gjennom annet regelverk.
- Stamfisk kan søke om å få ha mer lus enn matfisk i tre måneder lengre enn i dag.
- Behandling mot skottelus reguleres av forskriften.

Det foreslås på nåværende tidspunkt ikke endringer i bestemmelsene knyttet til tvangsmulkt. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at Mattilsynet vil se nærmere på denne bestemmelsen. Eventuelle forslag til endringer vil bli sendt på høring.

Gjeldene praksis knyttet til biomassereduksjon på lokaliteter med store lakselusutfordringer vil også bli videreført. Mattilsynet vil nå se nærmere på denne praksisen. Skulle det bli aktuelt å forskriftsfeste bestemmelser knyttet til inndragning av godkjent biomasse vil forslag til bestemmelser bli sendt på høring.

Hvilke konsekvenser får endringene for de ulike aktørene?

Alle forslag til en ny forskrift skal som hovedregel utredes for økonomiske og administrative konsekvenser. Det er et minimumskrav at Mattilsynet identifiserer berørte parter og har tenkt over og vurdert kvantitative og kvalitative konsekvenser av forskriftsforslaget.

Det er vanskelig å beregne eksakt hvilke konsekvenser forslaget vil få for offentlige og private parter (kvantitativ vurdering). Mattilsynet har likevel identifisert at følgende aktører kan bli påvirket av forslaget til ny lakselusforskrift:

- Oppdrettere
- Brønnbåtredier
- Slakterier
- Leverandør av produksjonsstyringssystem
- Fiskehelsetjeneste
- Mattilsynet
- Andre myndigheter

Endrede krav til rapportering av lakselus og behandling vil medføre at oppdrettsnæringens produksjonsstyringssystem må tilpasses dette. Vi har i arbeidet med forskriften vært i kontakt med ulike leverandører av disse tjenestene. Forslagene til nye krav vil ta noe tid for leverandører å utvikle. Det er derfor et behov for at reglene om rapportering utsettes når forskriften blir fastsatt.

De foreslåtte endringene for stamfisk vil medføre saksbehandling for Mattilsynet, i form av arbeid med søknader for stamfiskanlegg. Det er imidlertid relativt få anlegg det dreier seg om, slik at merbelastningen for tilsynet antas å være liten.

Kravet om evaluering av alle behandlinger både for å vurdere effekt mot lus og påvirkning på fiskevelferd, vil medføre noe mer arbeid for anleggenes fiskehelsetjenester. Når oppdretterne pålegges å bruke fiskehelsetjenesten mer enn i dag, vil det kunne innebære høyere kostnader for oppdretteren. Kravet vil på lenger sikt kunne gi mindre skader og tap av fisk, og dermed bedre inntjening for oppdretteren.

Forslaget innebærer forenklinger og lettelser for oppdrettsnæringen ved at

- planer for lusebekjempelse ikke skal sendes inn til Mattilsynet hvert år
- telling av lakselus kan skje på andre måter enn manuelt
- det kan gis tillatelse til høyere lusegrense for stamfisk i tre måneder mer enn i dag
- forskriften er ment å være lettere å forstå og innrette seg etter

Forslaget tilrettelegger for bedre kontroll med lakselus og fiskevelferd ved at

- luseforskriften håndteres på anleggsnivå, og forvaltes uavhengig av om det er samdrift eller samlokalisering på anlegget
- perioden for en lavere lusegrense om våren utvides fra seks til åtte uker
- oppdrettersens plikt til å redusere antallet fisk på eget initiativ tydeliggjøres
- beregningen av lusenivået i anlegget vektet etter hvor mange fisk det er i den enkelte merd som er talt
- kravet til oppbevaring av grunnlagsdata fra lusetelling tydeliggjøres
- rapporteringen om lakselus skal opplyse om hvilken dato lusetellingen er utført
- vi stiller like krav i forskriften til legemiddelbehandling og ikke-medikamentell behandling
- transport og ventemerddsetting av fisk fra produksjonsenheter med mer enn 0,5/0,2 voksne hunnlus i gjennomsnitt, må skje lukket

Alt i alt mener vi at endringsforslagene vil gjøre oppdrettsnæringen bedre rustet for kontroll med lakselus. Endringene vil kunne ha stor effekt for helse og velferd for millioner av oppdrettsfisk, og det vil også kunne dempe påvirkningen av lakselus på villfisk. Endringene legger til rette for en mer miljø- og fiskevelferdsvennlig produksjon av oppdrettsfisk, noe som igjen vil kunne bedre mulighetene for vekst i næringen.

Innskjerpingene i forskriften gjør at oppdretterne må legge inn en stor innsats for å forebygge lusepåslag. Oppdretterne gjør mye fra før, men det er per i dag for mange brudd på lusegrensen. Det er også for mange fisk som får redusert sin velferd, så vel som høy dødelighet som følge av lusebehandlinger.

Overtredelsesgebyr og straff vil ramme økonomisk og omdømmemessig. Med god forebygging og styring kan lakselusforskriften følges i alle anlegg. Oppdrett skjer stort sett i åpne merder i sjø, og lusesmitte spres med havstrømmene. Det gjør at brudd på forskriften i ett anlegg, kan få konsekvenser for andre anlegg og villfisk. I stortingsmeldingen om vekst i havbruksnæringen står det at

«Det er et godt samsvar mellom mengden oppdrettsfisk i sjøen, nivå av lakselus på oppdrettsfisk og hvor stor påvirkning lakselus har på ville laksebestander, særlig sjøørret

Dersom ett anlegg produserer for mye lusesmitte, vil andre anlegg kunne få problemer med å følge regelverket.

«Dagens oppdrettsanlegg påvirker ikke bare sitt eget nærområde. Lakselus, sykdomsagens og næringssalter kan spres med vannstrømmer og således gi en påvirkning utover eget område og dermed også påvirke andre anlegg.» (Meld. St. 16 (2014–2015))

Ulovlig lusesmitte fra ett enkeltanlegg vil kunne ha innvirkning på om produksjonskapasiteten blir økt eller redusert i et produksjonsområde. At Mattilsynet har sterke, gode virkemidler for at hvert enkelt oppdretter skal følge luseforskriften, kan dermed være et gode for oppdrettsnæringen.

Nedenfor vil vi forklare mer om de foreslåtte bestemmelsene og konsekvensene av dem.

Forklaring, begrunnelse og kommentarer til de enkelte paragrafene

§ 1 Formål

Formålsbestemmelsen speiler matlovens bestemmelser om å fremme god dyrehelse og dyrevelferdslovens bestemmelser om at dyr skal beskyttes mot skade, sykdom, parasitter og andre farer.

Hjemlene er matloven §§ 1, 14, 19 og dyrevelferdsloven §§ 9, 19 og 24.

§ 2 Hvem forskriften gjelder for

De fleste bestemmelsene gjelder oppdrettere, men § 11 gjelder også transportører og slakterier. Et oppdrettsanlegg som drives i samdrift eller med samlokalisering, behandles som ett anlegg. Det betyr at plikter og rettigheter knyttet til driften av anlegget, er uavhengig av eierforhold. Reglene i denne forskriften forvaltes på anleggsnivå.

Forskriften gjelder for anlegg i sjø der lakselus kan formere seg og overleve, uavhengig av hvilken teknologi som benyttes.

§ 4 Grenser for nivåer av lakselus

Hva betyr lusegrensen

Forskriftens krav er en maksimumsgrense som oppdrettsanleggene skal ligge under til enhver tid. Oppdrettsanleggene må sette egne, interne aksjonsgrenser og ha god beredskap for å sørge for at anlegget ikke kommer over grensen. Fra 2013 ble etterlevelse av lusegrensen endret fra en tiltaksgrense til en maksgrense. Før kunne oppdretteren opptre lovlig ved å sette inn tiltak når lusegrensen ble overskredet. Fra 2013 har oppdretterne måttet sette inn disse tiltakene før lusegrensen er overskredet. Resultatforpliktelsen videreføres. I § 6 har vi en særskilt plikt til å redusere antall fisk når det må til for at lusegrensene skal kunne følges.

Er lusegrensen forholdsmessig?

Lusegrensen er en forvaltningsmessig grense. For at utviklingen av lakselus ikke skal eksplodere, er det nødvendig å begrense nivået før man når grensen.

Det kan være kostbart og kreve planlegging og kompetanse å overholde grensen. Dyrevelferdsloven og matloven stiller klare krav til oppdretters kompetanse. Oppdrettere er også profesjonelle og ressurssterke aktører med gode muligheter for å etterleve kravene. Lusegrensen er satt ved et nivå det er realistisk at oppdrettere kan overholde. Vi ser det ikke som hensiktsmessig å sette en lavere grense enn 0,5 lus i snitt (bortsett fra i vårperioden). Det vil frata oppdrettene nødvendig fleksibilitet og muligheter for effektiv bruk av ulike tiltak.

Flere fisk betyr mer lakselus i sjøen dersom grenses ikke endres. Jo lenger man venter med å sette inn tiltak, jo vanskeligere vil det bli å overholde grensene. Man kan miste kontroll over nivået med lakselus på kort tid. Konsekvensene når man ikke lenger har kontroll over nivåene av lakselus er:

- Lusen formerer seg og smitte oppformerer i oppdrettsanlegget. Lus spiser på fisken. Sårdannelsen gjør fisken mer mottakelig for annen sykdom, i siste konsekvens kan lusen spise seg inn til vitale organer og fisken vil dø.
- Lusen smitter til andre oppdrettsanlegg med vannstrømmene. Dette får konsekvenser for fiskehelsen også i anlegg i nærområdet, og økonomiske konsekvenser for andre oppdrettere i området.
- Lusen fester seg på villfisk.
- Jo mindre fisken er, jo mer sårbar er den. Mer enn 10 lus på en laksesmolt kan være dødelig. For å beskytte villaksen må det derfor være minst mulig lus i vannet om våren/forsommeren når laksesmolten vandrer ut til havet.
- Sjørørretten lever også i områdene der det er oppdrett. Den tåler heller ikke for mange lus, og trekker ofte tilbake til elvene for å avluse seg i ferskvann. Det er en større utfordring å ta vare på sjørørrett enn laksesmolt, siden den er utsatt for smitte i en lenger periode.

Fisk i oppdrettsanlegg kan få skader av lakselus dersom det blir store mengder av lus på fisken. Lakselus kan med andre ord bli et velferdsproblem både for oppdrettsfisken og villfisken.

Når nivået av lakselus kommer ut av kontroll, kan alle disse konsekvensene inntreffe og skape en ond sirkel, hvor smittepresset øker. Gitt disse alvorlige konsekvensene av manglende kontroll, er lusegrensen forholdsmessig.

To lusegrenser – en på anleggsnivå og en på merdnivå

Det innføres en ny regel om at det i den enkelte produksjonsheten ikke skal være nivåer av lakselus som kan redusere fiskevelferden. Denne lusegrensen på merdnivå gjelder samtidig med lusegrensen på anleggsnivå. Det innebærer at oppdretteren må sørge for at det er 0,5/0,2 i hele anlegget, samtidig som mengden lakselus i hver enkelt merd ikke utgjør et velferdsproblem for fisken i merden. Mattilsynet kan fatte vedtak med tvangsmulkt knyttet til både lusegrensen på merdnivå og lusegrensen på anleggsnivå.

Lusegrensen på anleggsnivå

At lusegrensen gjelder på anleggsnivå, betyr at virksomheter som driver i samdrift og med samlokalisering, må samarbeide om å etterleve lusegrensen og de øvrige bestemmelsene i forskriften. I forskriftens § 2 er det tatt inn en regel om at oppdrettere er solidarisk ansvarlige for at forskriften følges på det enkelte anlegget. Det vil si at lusetallet på anleggsnivå beregnes ut fra et snitt av alle merder i anlegget, uavhengig av eierforhold. Mattilsynet kan velge hvilket av selskapene vedtak skal rettes mot. Vedtaket vil uansett gjelde for all fisken i anlegget.

Perioden med lavere lusetall om våren utvides og differensieres

Vi foreslår å utvide periodene for lavere lusegrense etter smoltutvandringen fra seks til åtte uker. Hvilke uker grensen er lavere, varierer mellom fire ulike geografiske områder, mot to i dag.

En lavere lusegrense om våren ble innført i stedet for tidligere våravlusning fra 2017. Vi mener det er riktig å videreføre dette kravet. Perioden med lavere lusetall om våren bør starte før og vare lengre enn de seks ukene som gjelder nå. Da vil variasjoner i tidspunkt for smoltutvandring bedre fanges opp, og luselarver fra oppdrettsanlegga vil i mindre grad være smittsomme når molten går ut fra elvene.

Tabellen under er lagt til grunn for å vurdere hvilke perioder som vil gi best uttelling for villaksen i de forskjellige produksjonsområdene, når det er tatt hensyn til luselarveutviklingstider og -levetid. Det har erfaringsmessig vært minst problemer med lakselus for molten i den første halvdelen av smoltutvandringen, mens den gruppen som vandrer ut sist fra elvene har fått mer lus.

PRODUKSJONSOMRÅDE	START	SLUTT
1	24.-26.4	5.6
2	24.4. – 1.5	3. – 6.6
3	24.4 -. 8.5	3. – 17.6
4	24.4 – 8.5	3. – 17.6
5	24.4 – 8.5	3. – 17.6
6	23.4 – 7.5	2. - 16.6
7	23.4 – 28.5	2.6 – 7.7
8	20. – 27.5	29.6 – 6.7
9	22.5	1.7
10	22.5 – 10.6	1. – 20.7
11	3. – 10.6	13. – 20.7
12	3. - 17.6	13. 27.7
13	17.6	27.7

Tabell for utvandningsperiode for laksesmolt

Utgangspunktet er rapporten fra ekspertgruppen for trafikklys fra høsten 201, side 48. Denne er noe forenklet og viktige laksebestander er vektlagt.

Like grenser for små og store oppdrettsanlegg

Vi har fått innspill om at grensene for lakselus må være ulike for oppdrettsanlegg med mange fisk og oppdrettsanlegg med færre fisk. Store oppdrettsanlegg slipper ut mer lus ved samme lusegrense enn mindre anlegg. Når lus reguleres med en øvre grense ut fra gjennomsnittsberegning, vil det tillatte luseutslippet være det samme for hver enkelt ordinære akvakulturtillatelse.

Vi mener det ikke er hensiktsmessig å ha ulike lusegrenser ut fra størrelse på oppdrettsanlegg. Ulike grenser kan medføre at en virksomhet som deler sin produksjon på to oppdrettsanlegg, kan ha mer lus. Det vil også fremme en utvikling med flere små oppdrettsanlegg, noe som kan være uheldig ut fra arealhensyn og generelle smitteforebyggende tiltak.

Hjemlene er matloven §§ 1, 5, 6, 7, 19 og dyrevelferdsloven § 24 første ledd, bokstav b).

§ 5 Plikt til å forebygge og motvirke resistensutvikling

Oppdretteren skal drifte på en måte som forebygger og motvirker resistensutvikling. Behandling mot lakselus skal så langt det er mulig unngås, gjennom forebyggende tiltak som reduserer behovet for behandlinger. Oppdretteren må ha ulike behandlingsmetoder tilgjengelig, slik at disse kan alternere på en egnet måte.

Se også kommentarene til § 10 om forsvarlig behandling.

Bestemmelsen er hjemlet i matloven §§ 7 og 19.

§ 6 Plikt til å redusere antallet fisk

Denne bestemmelsen må sees i sammenheng med § 4. Oppdretteren må både være under lusegrensen, og gjøre det som må til for å unngå at lusegrensen overskrides. Dette er gjeldende rett. Når vi velger å skille plikten til å redusere antallet fisk ut i en selvstendig bestemmelse, er det for å unngå uklarheter om *hva* som er nødvendig *når*.

Hvis tilgjengelig medikamentell behandling ikke vil kunne gi ønsket resultat eller vil føre til resistensutvikling, eller fisken ikke vil tåle noen tilgjengelige ikke-medikamentelle metoder, må oppdretteren redusere antallet fisk i anlegget.

Biologisk produksjon skal foregå i tråd med kompetansekravene i matloven og dyrevelferdsloven. Vi forutsetter at oppdrettere har kompetanse til å forstå når reduksjon av antallet fisk i anlegget er det forsvarlige alternativet for å sørge for at mengden lus ikke overstiger lovlig nivå.

I denne bestemmelsen tydeliggjøres det at oppdretteren kan måtte redusere antallet fisk i anlegget, for å følge lusegrensen. Plikten til å redusere antallet fisk gjelder uavhengig av om Mattilsynet har fattet vedtak om det. Det er en påregnelig risiko for oppdrettere å måtte fjerne fisk, ved slakt eller destruksjon. Med godt forebyggende arbeid kan oppdretteren hindre lusepåslag. Med god beredskap har oppdretteren mulighet for å redusere antallet fisk i anlegget raskt. Plikten gjelder selv om det pålegger oppdretteren store byrder.

Plikten oppstår når å redusere antallet fisk må til for å ha kontroll over nivået av lakselus. Det betyr at plikten kan oppstå før lusegrensen er overskredet, og det er oppdretterens ansvar å ta i bruk sin beredskap og redusere antallet fisk i anlegget. I noen tilfeller vil det være nok å slakte ut noen fisk, i andre tilfeller må hele anlegget tømmes for at lusegrensen skal kunne følges.

Første ledd gjelder lusegrensen som er begrunnet i fiskens helse. Annet ledd gjelder lusegrensen som er begrunnet i fiskens velferd.

Hjemlene er matloven §§ 1, 5, 6, 7, 19 og dyrevelferdsloven § 24 første ledd, bokstav b).

§ 7 Hvordan telle lakselus, beregne gjennomsnitt og oppbevare grunnlagsdata

Hvorfor telle lakselus?

Hensikten med å telle lakselus er å gi et reelt bilde av lusestatusen i hele anlegget. Nøyaktig telling og rapportering av lus er viktig av flere årsaker. Telling skal gi

- Mattilsynet muligheter for risikobasert tilsyn med lusesituasjonen
- muligheter for å evaluere effekten av tiltakene
- korrekte data til modeller som skal estimere lusesmitte både for vill fisk og for oppdrettsfisk

Når lakselusnivået i et produksjonsområde påvirker villfisken negativt, kan utslipp av lakselus fra ett oppdrettsanlegg medføre redusert produksjon på andre oppdrettsanlegg. Derfor er det nå enda viktigere med høy tillit til innrapporterte lusetall.

Hvordan telle lakselus?

Lakselus kan enten telles på den tradisjonelle, manuelle måten, eller ved hjelp av ny teknologi. Dersom nye måter skal tas i bruk, må disse måtene være minst like gode som manuell telling. Derfor stiller vi krav om at oppdretteren må kunne dokumentere at måten er egnet og gir et resultat som stemmer med virkeligheten. Kravet til telling og rapportering henger tett sammen, og kvaliteten på dataene må være god for at oppdretteren og andre skal ha oversikt over lusestatus. Vi mener telling må kunne utføres på ulike måter, så lenge resultatene er like sikre.

Vi foreslår derfor enkle, oversiktlige og tydelige minimumskrav til tellingen. Samtidig skal kravene være teknologinøytrale og fremme nye metoder som medfører sikrere data, mindre arbeid og mindre håndtering av fisk. Kravene til telling står i dag i vedlegget til forskriften. I det nye forslaget er kravene tatt inn i § 7, for å skape bedre oversikt enn når reglene har ligget i et vedlegg.

Myndighetenes krav til telling er minimumskrav. Det enkelte anlegget vil i perioder måtte ha andre og mer omfattende telleprosedyrer. Telleprosedyrene skal være en del av anleggets egne planer, se § 9. Nye tellemetoder vil Mattilsynet følge opp gjennom risikobasert tilsyn.

Kravet om å telle gjelder alltid

Det finnes effektive bedøvelsesmidler med kort tilbakeholdstid før slakting. Vi mener derfor at oppdrettsanlegg som skal tømmes i løpet av 14 dager ikke skal unntas for telle- og rapporteringskravet. Dette tydeliggjør at lusegrensene gjelder så lenge det er fisk i oppdrettsanlegget.

Hvordan regne ut gjennomsnittet?

Vi forslår at gjennomsnittlig antall lakselus i anlegget beregnes ut fra antall fisk i hver produksjonsenhet og samlet i anlegget. Dette vil gi et riktigere mål for lusesituasjonen enn gjennomsnittet av lakselus i den enkelte merd. Gjennomsnittet skal vektet.

Fordi det kan være forskjellig antall fisk i ulike merder i samme anlegg, foreslår vi at gjennomsnittet tar høyde for at antall fisk varierer fra merd til merd. En merd med mye fisk får mer vekt i det endelige resultatet, enn en merd med lite fisk. Det betyr at det talte antallet skal multipliseres med antallet fisk i merden. Vektet gjennomsnitt er et gjennomsnitt hvor hver enhet i grunnlaget er tillagt vekt etter sin betydning for resultatet.

Gjennomsnittet for hver produksjonsenhet regnes ut slik = Antallet talte lus deles på antallet talte fisk

$$\overline{x_{prod}} = \frac{\sum lus}{\sum fisk}$$

Gjennomsnittet for hele anlegget regnes ut slik= Hvert tall i grunnlaget (gjennomsnittlig antall lakselus i produksjonsenheten) multipliseres med antall fisk i produksjonsenheten. Denne operasjonen gjentas for hver produksjonsenhetene med fisk. Til slutt skal alle produktene (resultatene av multiplikasjonene) summeres. Tallet man da får, deles på antall fisk i hele anlegget, som i en vanlig gjennomsnittsberegning. Resultatet av divisjonen er det vektete gjennomsnittet.

$$\overline{x_{anlegg}} = \frac{(\overline{x_{prod a}} * \sum fisk_a) + (\overline{x_{prod b}} * \sum fisk_b) + (\overline{x_{prod n}} * \sum fisk_n)}{\sum fisk_{anlegg}}$$

Et regneeksempel:

Oppdrettsanlegget har fem produksjonsenheter.

- I produksjonsenhet A er det 1 000 000 laksefisk og 0,71 voksne hunnlus i gjennomsnitt
- I produksjonsenhet B er det 750 000 laksefisk og 3,04 voksne hunnlus i gjennomsnitt
- I produksjonsenhet C er det 378 000 laksefisk og 0,10 voksne hunnlus i gjennomsnitt
- I produksjonsenhet D er det 500 000 laksefisk og 0,25 voksne hunnlus i gjennomsnitt
- I produksjonsenhet E er det 100 000 laksefisk og 0,02 voksne hunnlus i gjennomsnitt

For å beregne det vektete gjennomsnittet for oppdrettsanlegget må oppdretteren gange antall fisk i hver enkelt produksjonsenhet med gjennomsnittet voksne hunnlus i enheten. For

- Produksjonsenhet A er produktet 710 000
- Produksjonsenhet B er produktet 2 280 000
- Produksjonsenhet C er produktet 37 800
- Produksjonsenhet D er produktet 125 000
- Produksjonsenhet E er produktet 2000

Dette gir til sammen 3 154 800 lus. I anlegget er det til sammen 2 728 000 laksefisk. Antallet lus i anlegget må oppdretteren dele på antallet laksefisk i anlegget. Det gir et vektet gjennomsnitt for anlegget på 1,16 voksne hunnlus.

Det blir ikke krav om uavhengige kontrolltelling

Mattilsynet har mottatt innspill fra ulike miljøer som mener at lus bør kontrolltelles av uavhengig personell med særlig opplæring i dette. Mattilsynet kjenner ikke til at det er utbredt med systematiske feil i telling av lakselus. Noen få saker med bevisst feilrapportering er politianmeldt. Det har i flere år vært en frivillig ordning med uavhengige telleteam i deler av landet som har fungert godt. Telling av lakselus inngår som en regelmessig del av helsekontroll etter akvakulturdriftsforskriften § 13, og Mattilsynets rutinemessige og risikobaserte tilsyn.

Vi mener at dersom uavhengige tellinger skal kreves gjennom regelverket, må myndighetene gjennomføre det. Det kan ikke stilles krav om at en oppdretter må slippe inn andre eksterne på anlegget sitt for å kontrollere lusetall. Det vil være en omfattende jobb for Mattilsynet å gjennomføre systematiske kontrolltelling, ved siden av vårt risikobaserte tilsyn. Vi ser verdien av at uavhengige tellinger gjennomføres systematisk som en frivillig ordning som organiseres av næringsaktørene.

Er det behov for telling og rapportering av fastsittende lus?

Vi ber om innspill på om det er nødvendig å pålegge telling og rapportering av fastsittende lus, eller om dette kan overlates til den enkelte oppdretter å vurdere og begrunne i sin plan for lakselusbekjempelse.

Grensen for lakselus gjelder for kjønnsmoden lus. Modeller for spredning av lus bruker bevegelige lus og kjønnsmoden lus. Telling av fastsittende lus er viktig fordi det gir oppdretteren et tidligst mulig varsel om utvikling av lusesituasjonen.

Det er kjent at telleusikkerheten er størst for fastsittende lus. Ved en mulig overgang til automatiserte tellemetoder uten håndtering av fisk, kan telling av fastsittende lus være vanskeligst å utvikle utstyr for.

Om grunnlagsdata

Grunnlagsdata er tallene som ligger til grunn for å beregne det vektete gjennomsnittet som skal rapporteres inn. Det vil si de ubearbeidede telleresultatene og antallet fisk per produksjonseenhet.

Bakgrunnen for at grunnlagsdata skal oppbevares med synlige endringer, er at Mattilsynet skal kunne kontrollere at de innrapporterte dataene stemmer med det som er talt. Det har forekommet avvik mellom disse dataene. Slike avvik vil kunne medføre at rapportering straffes som uriktig opplysning til offentlig myndighet (straffeloven § 221). Signatur på grunnlagsdataene kreves for at den som har gjennomført tellingen bekrefter at telleresultatene stemmer.

Hjemlene er matloven §§ 5, 15 og 19 og dyrevelferdsloven § 19 andre ledd.

§ 8 Rapportering

Hvor omfattende må rapporteringskravene være?

Rapportering av lakselus dekker ikke alle informasjonsbehov knyttet til tilsyn og forskning, og utfyllende opplysninger må innhentes ved behov. Vi har i forskriften foreslått en rapporteringsbestemmelse som er generell og enkel. I rapporteringsskjemaet vil oppdretteren få mer detaljerte spørsmål. Utkast til skjemaet finner dere nedenfor.

Vi ser det ikke som hensiktsmessig at forebyggende tiltak mot lakselus skal rapporteres inn regelmessig etter luseforskriften.

Nye rapporteringskrav

For å få bedre oversikt over lakselusutviklingen i anlegget og området foreslår vi at det skal rapporteres hvilken dato lusetellingen er utført.

I dag er det krav om å rapportere gjennomsnittet av lakselus i anlegget. Vi foreslår at snittet av lakselus i hver enkelt produksjonseenhet (merd) også rapporteres. Lusetall kan variere betydelig fra merd til merd, og enkeltmerdbehandling er vanlig. Det er også begrensinger på hvor mange ganger det er lov å benytte enkelte legemidler og på antall behandlinger i enkelte tillatelsestyper. I tillegg må Mattilsynet vite gjennomsnittet for hver enkelt merd for å kunne følge opp lusegrensen som gjelder på merdnivå (av hensyn til fiskevelferden i den enkelte merd).

Vi foreslår at det også skal rapporteres om behandling mot skottelus. Dette følger av at behandling er foreslått definert som «bruk av legemidler eller andre metoder som fjerner lakselus eller skottelus, unntatt bruk av renseskop» (§ 3 bokstav f). Vi ønsker rapportering om behandling mot skottelus fordi behandling mot skottelus virker på lakselus. Ved å omfatte behandling mot skottelus av forskriften, tetter vi et mulig smutthull. Vi vil få innrapportert opplysninger om alle behandlinger som virker på lakselus, uavhengig av om behandlingen primært tar sikte på å fjerne lakselus.

Rapporteringsfristen er endret til innen utgangen av mandag.

Videreførte rapporteringskrav

I den gjeldende forskriften er kravet til rapportering om behandling med detaljert enn i det nye forslaget. Vi vil likevel fortsatt kunne kreve at opplysninger knyttet til resistens,

følsomhetsundersøkelser og virkestoff rapporteres inn. Dette faller under det foreslåtte kravet til rapportering om «behandlinger mot lakselus».

Skjemaet

Et skjema vil vise hva som skal rapporteres. Utkastet til skjemaet under beskriver innhold og data som skal samles inn, men ikke design og funksjonalitet. Skjemaet skal, når forskriften er klar, implementeres i Altinn og erstatte dagens skjema. Altinn sine retningslinjer for design og utvikling vil bli benyttet.

Utkast til skjema:

Rapportering av lakselus

★ = Obligatorisk
 = Kan ikke endres

Korte feltbeskrivelser:

Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnummer	☐	★	Nummer fra enhetsregisteret
Foretaksnavn	☐	★	Navn fra enhetsregisteret
Lokalitetsnummer	☐	★	Tall fra akvakulturregisteret
Lokalitetsnavn	☐	★	Tekst fra akvakulturregisteret

Innsender

Navn	☐	★	Tekst, navn på innlogget person i Altinn
E-post	☐	★	Tekst, validering på e-postformat
Mobilnummer	☐	★	Tall, landkode og telefonnummer

Rapporteringsperiode

År	☐	★	Forhåndsutfyllt med inneværende år, kan endres ifm årsskifte
Ukenummer	☐	★	Forhåndsutfyllt med foregående uke, kan endres
Innsendingsdato	☐	★	Automatisk utfyllt – dato rapport innsendes

Rapportering

Sjøtemperatur	☐	★	Tall, grader celsius. Rundet ned til heltall
Gjennomført telling av lakselus?	☐	★	Ja eller Nei

Det skal registreres lusetelling pr produksjonsenhet. Alle produksjonsenheter det er telt på skal legges inn i skjema.

Produksjonsenhet	<input type="text"/>	★ hvis Ja på gjennomført telling. Tekst, ID for produksjonsenhet
Gjennomsnittlig antall av:		
- Voksne hunnlus	<input type="text"/>	★ hvis Ja på gjennomført telling. Tall, to desimaler
- Bevegelige stadier	<input type="text"/>	★ hvis Ja på gjennomført telling. Tall, to desimaler
- Fastsittende stadier	<input type="text"/>	★ hvis Ja på gjennomført telling. Tall, to desimaler

Gjennomsnittlig antall av lakselus på all fisk i anlegget:		
- Voksne hunnlus	<input type="text"/>	★ hvis Ja på gjennomført telling. Beregning iht formel i forskrift
- Bevegelige stadier	<input type="text"/>	★ hvis Ja på gjennomført telling. Beregning iht formel i forskrift
- Fastsittende stadier	<input type="text"/>	★ hvis Ja på gjennomført telling. Beregning iht formel i forskrift

Behandling

Gjennomført behandling?	<input type="text"/>	★ Ja eller Nei
-------------------------	----------------------	----------------

Produksjonsenhet	<input type="text"/>	★ hvis Ja på gjennomført behandling. ID for produksjonsenhet. Tekst
- Medikamentelle metoder	<input type="text"/>	Liste med virkestoff
○ Startdato	<input type="text"/>	
○ Forventet sluttdato	<input type="text"/>	
- Ikke medikamentelle metoder	<input type="text"/>	
○ Med håndtering	<input type="text"/>	
▪ Startdato	<input type="text"/>	
▪ Forventet sluttdato	<input type="text"/>	
○ Uten håndtering	<input type="text"/>	
▪ Startdato	<input type="text"/>	
▪ Forventet sluttdato	<input type="text"/>	
- Behandling med ferskvann	<input type="text"/>	Avkryssing
○ Startdato	<input type="text"/>	
○ Forventet sluttdato	<input type="text"/>	

Pr produksjonsenhet skal det kunne registreres flere behandlinger, f.eks:

- *Flere medikamentelle*
- *Både medikamentelle og ikke medikamentelle og behandling med ferskvann*

Hvor har behandling foregått?	<input type="text"/>	Fritekst. Hvis det skal velges fra liste, må dette defineres av arbeidsgruppe.
Behandlingsvann sluppet ut	<input type="text"/>	To valg; <i>Sluppet ved lokalitet</i> eller <i>Fraktet bort</i>

Mengde legemidler skal ikke rapporteres

Det har kommet innspill om at både mengden legemidler brukt ved hver behandling i hvert anlegg og hver merd, og brukskonsentrasjon ved badebehandling bør rapporteres. Dette er ikke foreslått i forskriften, men vi ønsker høringsinstansenes syn på dette.

Apoteker og legemiddelgrossister har rapporteringsplikt for alle utleveringer av legemidler til akvakulturanlegg, etter forskrift om melding av opplysninger om utleverte og brukte legemidler til dyr. Denne rapporteringen vil sammen med ukentlige rapporter fra akvakulturanlegg om hvilke legemidler som er brukt i hvilke merder og på hvilken måte, gi et bilde av legemiddelbruk på det enkelte anlegg.

Å pålegge oppdretterne å rapportere mengden legemiddel brukt vil gi utfordringer:

- Dette kan ikke være forhåndsdefinerte valg, men må være fritekst. Dette er en vesentlig feilkilde og gjør rapportering av data vanskelig.
- Det er erfaringsmessig komplisert å rapportere legemiddelmengde som er brukt på en entydig måte. Dette kan oppgis som forbrukt ren substans eller virkestoff eller det kan oppgis som innkjøpt mengde legemiddel. Det kan også oppgis som brukskonsentrasjon i bad eller utfôret dose medisinfôr.

Det krever omfattende innsikt i farmakologi å rapportere på en entydig måte, og dette er en kunnskap en ikke venter er til stede på det enkelte anlegg. Mengden legemiddel som er brukt ved den enkelte behandling må likevel journalføres (jf. akvakulturdriftsforskriften § 42 første ledd bokstav e).

Hjemlene er matloven §§ 14, 15 og dyrevelferdsloven § 19 andre ledd.

§ 9 Samordning for kontroll med lakselus og resistensutvikling

I dagens forskrift § 4 gjelder detaljerte minimumskrav om samordnet plan og samordnete tiltak. I forslaget videreføres kravet til samordning, men vi går bort fra detaljerte krav til planene. Vi ser at med dagens forskriftstekst drukner planens funksjon i detaljnivået. Vi vil unngå å skissere hva som er «godt nok». Vi mener oppdrettere kan finne bedre løsninger for samordning enn myndighetsbestemte detaljerte minimumskrav.

Plikten i første ledd tar sikte på at oppdrettere må sørge for at relevante tiltak, herunder behandling, organiseres og planlegges i fellesskap. Plikten til samordning er kjent for oppdretterne og gjelder i dagens forskrift. I den foreslåtte bestemmelsen har vi ikke tatt stilling til hvilke konkrete tiltak som må samordnes, ansvaret for å finne ut hvilke tiltak som må samordnes i det enkelte området ligger hos oppdretterne. Vi presiserer i forslaget at relevante tiltak må samordnes og lar oppdrettere selv organisere og finne gode løsninger.

Bakgrunnen for å kreve samordning av tiltak og planer er at lakselus og resistens vandrer fritt gjennom sjøen, uavhengig av hvem som driver det enkelte oppdrettsanlegget. For å sikre lave lusenivåer og begrense resistens mot behandling, er oppdrettere avhengige av godt samarbeid. Samordning av tiltak og planer er dermed en forutsetning for at oppdrettere i et område skal kunne følge forskriften.

For å få effektiv kontroll med lakselus i et område, skal oppdrettere med anlegg i samme område derfor samordne relevante tiltak og planene sine. Hva som er samme område kan ikke avgrenses fast, men vil avhenge av lokale forhold.

Hvorfor plan?

Oppdretters plikt er å legge opp driften slik at det er mulig å følge denne forskriften. Noen oppdrettere har unnskyldt sine forskriftsbrudd med manglende kapasitet for behandling, transport eller slakting.

Oppdretteren skal ha en skriftlig og oppdatert plan som viser hvordan forskriften skal følges. En plan for bekjempelse av lakselus er et systematisk kontrolltiltak. Det viktigste systematiske kontrolltiltaket er kravet til internkontroll, som følger av forskrift 19. mars 2004 nr. 537 om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen. Etter internkontrollforskriften har oppdretteren plikt til bl.a. å gjennomføre

- en vurdering av risikoen for lakselusoverskridelser og redusert fiskevelferd som følge av lakselus i det enkelte anlegget
- tiltak for å avdekke lakselusoverskridelser og redusert fiskevelferd som følge av lakselus
- tiltak for å forebygge brudd på lusegrensene, basert på risikoen
- tiltak for å gjenopprette lovlige lusenivåer

Internkontrollregelverket suppleres av kravet til beredskapsplan, som følger av akvakulturdriftsforskriften § 7 annet ledd. Å miste kontrollen over lusenivået i anlegget er en «krisesituasjon» som skal håndteres gjennom beredskapsplanen. Beredskapsplanen skal gi oversikt over smittehygieniske og fiskevelferdsmessige tiltak som er aktuelle å iverksette for å hindre og håndtere overskridelser av lusegrensene.

Kravet om en oppdatert plan for å følge lakselusforskriften finnes altså i annet regelverk. Grunnen til at vi (fortsatt) henter det frem som en egen bestemmelse, er at planen også skal være samordnet med andre anlegg innenfor samme området.

Planen bør bl.a. inneholde

- Hva som er et hensiktsmessig område å lage en felles plan for. Dette vil variere fra sted til sted og må vurderes og begrunnes av oppdrettere og deres fiskehelsetjenester i fellesskap.
- Lakselusens reproduksjonsbiologi ved de aktuelle temperaturene i området
- Hvordan hensynet til utvandring av vill smolt om våren ivaretas
- Risikoen for lakselusoverskridelser i det enkelte anlegget
- Hvordan telling av lakselus gjennomføres
- Tiltak som skal forebygge brudd på lakselusgrensene, inkl. kapasitet
- Hvilke behandlinger som er aktuelle, inkl. kapasitet
 - Hvilke stadier de ulike metodene er effektive på
 - Når de ulike tiltakene kan iverksettes
 - Hvilke sjøtemperaturer tiltakene kan være aktuelle å benyttes på
 - Dyrevelferdsmessige vurderinger av de aktuelle metoder
 - Om det er miljøforhold som setter begrensninger
- Operasjonelle velferdsindikatorer som skal benyttes, og aktuelle grenseverdier for å sikre at dyrevelferden blir ivaretatt.
- I hvilke situasjoner fisk må tas ut, enten på grunn av lusetall eller på grunn av velferdsutfordringer for fisken
- Tiltak for å sikre nødvendig koordinering med andre anlegg
- Tiltaksgrense som er tilpasset antall fisk og smittesituasjonen området

Planen skal ikke lenger sendes inn hvert år

Dagens krav om at planen skal sendes inn til Mattilsynet innen en gitt dato hvert år, foreslås tatt ut. Planen skal være et levende dokument som skal endres ved behov. Oppdrettsselskapene har selv ansvar for å vurdere om planene er tilstrekkelige. Mattilsynet kan innhente planen ved behov.

Hjemlene er matloven § 5 annet ledd og dyrevelferdsloven § 19 annet ledd.

§ 10 Forsvarlig behandling

Innledning

Dagens § 9 oppstiller en rekke krav til hvordan det skal behandles mot lakselus. Bestemmelsen oppstiller også krav til at resistensutvikling skal forebygges.

Vi mener at dagens § 9 bør erstattes av:

- a) En regel om at en oppdretter ikke kan sette i gang tiltak som fjerner lakselus, uten at en veterinær eller fiskehelsebiolog har vurdert at tiltaket vil være forsvarlig å gjennomføre, og
- b) Lakselusforskriften §§ 5 og 9, som fastslår at oppdretteren skal forebygge og motvirke resistensutvikling.

Også annet regelverk har betydning og kan sette grenser for behandling mot lakselus. For bruk av legemidler gjelder både akvakulturoven § 10 og akvakulturdriftsforskriften §§ 5, 15 og 15a ved siden av lakselusforskriften.

En behandling er bare tillatt dersom en veterinær eller fiskehelsebiolog har tilrådt behandlingen. Dyrehelsepersonelloven slår fast at bare veterinærer eller fiskehelsebiologer kan behandle dyr som er angrepet av lus

Vi foreslår et nytt krav om at en behandling bare kan settes i gang dersom en veterinær eller fiskehelsebiolog har funnet at behandlingen vil være forsvarlig. Forsvarlighetsvurderingen gjøres i tråd med dyrehelsepersonelloven. Det nye forslaget er gitt for å sikre at oppdretteren benytter kompetansen til veterinær eller fiskehelsebiolog i sentrale operasjoner som kan medføre risiko for resistensutvikling eller dårlig fiskevelferd.

Ingen behandling mot lus kan settes i gang før en veterinær eller fiskehelsebiolog har vurdert at det er forsvarlig med den aktuelle behandlingen på den aktuelle fisken i anlegget. Dette gjelder både medikamentelle og ikke-medikamentelle behandlinger. Ettersom behandling er definert som bruk av metoder som fjerner lus, vil også bruk av f.eks. luselaser falle inn under kravet.

Lakselusforskriften § 10 retter seg mot oppdretteren. Det betyr at oppdretteren må sørge for at behandlinger bare settes i gang dersom en veterinær eller fiskehelsebiolog på forhånd har vurdert at behandlingen vil være forsvarlig. Veterinæren eller fiskehelsebiologen gir sin tilråding eller fraråding basert på en konkret vurdering av fiskens tilstand og historikk, opp mot behandlingsmetoden som er tenkt brukt, og annen relevant informasjon. Tilrådingen eller frarådingen skal gjøres av veterinæren eller fiskehelsebiologen i tråd med dyrehelsepersonelloven. Kravene om følsomhetsundersøkelse, signifikant effekt, evaluering og utredning følger av kravene til at dyrehelsepersonell skal utføre sitt virke på forsvarlige måte. Det samme gjelder de andre bestemmelsen om hvordan behandling skal gjennomføres, som ikke er videreført i denne forskriften. Dette gjelder kravene om at badebehandling skal som hovedregel gjennomføres lukket, og at oral behandling ikke skal gjennomføres ved sviktende appetitt. Vurderingen av om et helt anlegg eller enkelte produksjonsenheter skal behandles, overlates til dyrehelsepersonell.

Det vil oppstå spørsmål om hvor nylig veterinæren eller fiskehelsebiologen må ha sett til fisken for at hun skal kunne gi en tilråding eller fraråding. Dette reguleres av hva som er forsvarlig praksis etter dyrehelsepersonelloven. Veterinæren eller fiskehelsebiologens ansvar underveis i behandlingen, herunder bruk av medhjelper, reguleres også av dyrehelsepersonelloven. Vi går ikke nærmere inn på disse spørsmålene nå, ettersom de gjelder tolkning av dyrehelsepersonelloven (som ikke retter seg direkte mot oppdretteren). Vi ser samtidig at det er behov for at vi veileder om dette ved en senere anledning. Det nye forslaget er en presisering av gjeldende rett, slik at det ikke skal være tvil om at fiskehelsepersonell har klinisk ansvar for en behandling mot lus enten den skjer ved bruk av medikamenter eller ikke.

Forskriften definerer ikke god praksis for legemiddelbruk

God praksis bør defineres i en terapiveileder som danner et felles grunnlag og være utgangspunktet for valg ved rekvirering av legemidler. Mattilsynet mener at en terapiveileder som utvikles i samarbeid mellom næringen og kunnskapsmiljøene vil gi et dokumentert faglig grunnlag som vil bidra til:

- effektiv kontroll med nivået av lakselus
- å unngå skader på fisk som følge av lakselus eller behandling mot lakselus
- å minimere skader av lakselus fra oppdrettsanlegg på fisk i viltlevende bestander
- å redusere resistensutvikling hos lakselus

Hjemlene er matloven §§ 1, 8, 19 og dyrevelferdsloven § 6, 24.

§ 11 Transport og slakting

Vi foreslår at all transport og slakting av fisk fra produksjonsenhet med et gjennomsnitt av voksne lus på 0,5 eller 0,2 skal skje lukket. Årsaken er at slaktefisk ofte transporters over betydelige avstander, og det er tilfeller der slakteriet ligger i et område som brakklegges før utsett av ny smolt. Ved slakting av fisk med lus vil dette kunne redusere effekten av brakklegging. Derfor er lukket transport og slakting viktig for å hindre smitte.

Mattilsynet vil i tillegg kunne gi enkeltvedtak om lukket transport og slakting for fisk fra produksjonsenheter med lusenivå på under 0,5 eller 0,2. Det vil være for eksempel være aktuelt å kreve når slakteriet eller transportrutene ligger i et brakklagt område, eller i et område med nyutsatt smolt.

Ulempene ved forslaget vil være at det blir vanskeligere og mer byrdefullt for oppdretteren å få transportert og slaktet fisken. Tømming av anlegget kan ta lenger tid, slik at mer smitte spres fra anlegget. Fordelene ved forslaget er at andre akvakulturanlegg og villfisk langs transportrutene og ved slakteriet vil beskyttes mot lakselusmitte. Det vil kunne gjøre det enklere for disse andre akvakulturanleggene å produsere innenfor lusegrensene.

Merk at forslaget knytter seg til lusenivået i den enkelte produksjonsenheten som fisken kommer fra. Åpen transport og slakt av fisk fra produksjonsenhet med 0,5 eller 0,2 voksne hunnlus eller mer, vil altså være forbudt selv om anlegget i sin helhet er under lusegrensen.

Om det er 0,5 eller 0,2 som gjelder som grense, avgjøres av hva lusegrensen er i området som fisken skal passere eller slaktemerdsettes i. Det er den lusegrensen i disse områdene som vil avgjøre om lukket frakt og/eller slakt er påkrevd.

Et eksempel:

En oppdretter vil frakte og slakte fisk fra sitt anlegg som ligger i produksjonsområde 11. Slakteriet ligger i produksjonsområde 12. Fisken skal slaktes i uke 29. I uke 29 er lusegrensen for oppdrettsanlegget 0,5, mens den er 0,2 for området slakteriet ligger i.

Fisken i anlegget har i snitt 0,3 voksne hunnlus. Det er produksjonsenhet A som skal slaktes. Der er det i snitt 0,4 voksne hunnlus. Det er mer enn 0,2, som er lusegrensen i området som skal passeres på vei til slakt, og lusegrensen ved slakteriet. Derfor må oppdretteren sørge for at den delen av transporten som går gjennom produksjonsområde 12 skjer lukket. Fisken kan heller ikke slaktemerdsettes.

Hjemlene er matloven §§ 1 og 19.

§ 12 Særbestemmelser for stamfiskanlegg

Produksjonen av stamfisk er spesiell på flere måter. Den siste tiden i sjøen før landsetting er fisken stor, ofte mer enn 7–8 kg. Den tåler håndtering og behandling dårligere enn mindre fisk. Utstyr og behandlingsmetoder er dessuten dårlig tilpasset så stor fisk. Stamfiskanlegg med preselektert fisk i sjø har ofte få fisk, og deres betydning for det totale lusepresset i et område er vanligvis begrenset sammenliknet med matfiskanlegg som kan ha 20–40 ganger så mange fisk. Det er viktig med en stabil og forutsigbar rognproduksjon, og derfor kan det være riktig å ha en høyere lusegrense og et mindre detaljert krav til telling og rapportering av lus for stamfisk.

Perioden for å unnta fra de ordinære kravene er den siste tiden før landsetting. Det kan bare gjøres for stamfiskanlegg der fisken er utsortert (preselektert) og skal brukes til stamfisk eller er nødvendig sikringsfisk for stamfisken. Hensynet til smittepress på naboanlegg og villfisk skal vurderes før man godkjenner en søknad om unntak. Enkelte stamfiskanlegg er lokalisert slik at de kan påvirke naboanlegg eller villfisk mer enn andre. Søknader om unntak må derfor inneholde konkrete vurderinger av konsekvensene en høyere lusegrense vil ha for naboanlegg og villfisk.

I den nåværende forskriften kan Mattilsynet gi tillatelse til høyere lusegrense for stamfisk de siste seks månedene den står i sjøen. Vi har etter møter med noen stamfiskprodusenter funnet ut at seks måneder ikke er tilstrekkelig for å ivareta formålet. Det er ofte nødvendig med opp til ni måneder med høyere lusegrense. Dette er noe vi også har erfart gjennom dagens ordning. Etter dagens ordning saksbehandler vi tillatelse til høyere lusegrense siste halve år, for så å behandle dispensasjonssøknader for å forlenge perioden. Dette gir enkeltsaksbehandling to ganger av samme behov.

Forslaget om å øke tiden i tre måneder vil være en forenkling og oppmykning for stamfiskprodusenter, som også vil være arbeidsbesparende for myndighetene.

Vi har vurdert om vi bør sette en egen lusegrense for stamfisk de siste ni månedene i sjøen. Vi har funnet at det er store forskjeller mellom stamfiskanlegg. Dette gjelder både hvor mye smitte anlegget produserer, og hvor sårbare omgivelsene er for smitten. Derfor mener vi at det er nødvendig at den konkrete grensen fastsettes fra søknad til søknad, slik det også gjøres i dag.

Hjemlene er matloven §§ 5, 6, 7, 14, 15 19 og dyrevelferdsloven §§ 19 og 24.

§ 13 Tilsyn og vedtak

Bestemmelsen er til informasjon.

Hjemlene er matloven § 23 og dyrevelferdsloven § 30.

§ 15 Overtredelsesgebyr

Overtredelsesgebyr kan ilegges for brudd på dyrevelferdsloven. Dette reguleres av forskrift 30. juni 2014 nr. 925 om overtredelsesgebyr etter dyrevelferdsloven. Foreløpig hjemler ikke matloven overtredelsesgebyr. Det betyr at brudd på bestemmelser i denne forskriften uten konsekvens for dyrevelferd, ikke kan straffes med overtredelsesgebyr.

Hjemmelen er dyrevelferdsloven § 34.

§ 16 Straff

Bestemmelsen er til informasjon, og straff reguleres av matloven § 28, dyrevelferdsloven § 37 og straffebestemmelser i andre lover.

§ 17 Dispensasjon

Etter dagens forskrift kan dispensasjon gis i «særskilte tilfelle». Vi foreslår dispensasjonsadgang utelukkende i «helt spesielle situasjoner». Dette gir en høyere terskel enn i dag. Bestemmelser gitt med hjemmel bare i dyrevelferdsloven kan det ikke dispenseres fra, fordi bestemmelsene er minimumskrav som speiler beskyttelsesnivået i loven. Dyrevelferdsloven åpner ikke selv for dispensasjon. Dette gjelder forskriftens § 4 første ledd og § 6 andre ledd.

Et eksempel på en helt spesiell situasjon som kan vurderes for dispensasjon, er et anlegg som over tid kan dokumentere at det ikke er lakselus på fisken i anlegget. Mattilsynet kan etter søknad vurdere om et slikt anlegg kan unntas fra kravet om ukentlig telling av lakselus.

Vi har tidligere behandlet dispensasjonssøknader knyttet til lusegrense for stamfisk. Lusegrense for stamfisk er ikke et tema som egner seg for dispensasjon, men reguleres utelukkende av § 12.

Hørings svar

Hørings svar sendes inn via lenke på Mattilsynets nettside: [Ny lakselus forskrift](#)

Alle hørings svar vil bli offentliggjort.

Høringsfrist: 6. april 2020

Med hilsen

Elisabeth Wilmann
Direktør – fisk og sjømat

Vedlegg:

- Forslag til forskrift om kontroll med lakselus i akvakulturanlegg